

II

(Jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2005. december 21.)

egy vállalati összefonódásnak a közös piaccal és az EGT-megállapodás működésével összeférhetőnek nyilvánításáról

(COMP/M.3696 – E.ON/MOL)

(az értesítés a C(2005) 5593. számú dokumentummal történt)

(Csak az angol nyelvű szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2006/622/EK)

2005. december 21-én a Bizottság határozatot fogadott el egy összefonódási ügyben a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet ⁽¹⁾ (EK összefonódási rendelet) és különösen annak 8. cikke (2) bekezdése alapján. A teljes határozat nem bizalmas változata az ügy eredeti nyelvén és a Bizottság munkanyelvein megtalálható a Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján, az alábbi címen: http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html

I. ÖSSZEFOGLALÁS

- (1) Ennek az ügynek a tárgya a MOL – integrált magyar olaj- és gáztársaság – két, a nagykereskedelmi gázforgalmazás és gázkereskedelem, valamint gáztárolás terén aktív leányvállalatának az E.ON (Németország) általi megszerzése. A MOL-nak eladási opciója van továbbá két évig, hogy földgázszállító leányvállalatát az E.ON-nak adja el.
- (2) Az ügyletet megelőzően a MOL már szinte kizárólagos ellenőrzést gyakorolt a magyarországi gázforrásokhoz és gázinfrastruktúrákhoz történő hozzáférés terén. A MOL tulajdonában van a gázszállítási hálózat, valamennyi magyar gáztároló létesítmény, valamint szinte monopolhelyezete van a nagykereskedelmi gázpiacon. A MOL mára már a gázforrások (importok és hazai előállítás egyaránt), valamint a gázinfrastruktúra „kapuőre”. E kapuőr pozíciót most az E.ON veszi át.
- (3) A javasolt ügyletből fakadó fő változás, hogy az E.ON – a MOL-lal ellentétben – erős piaci helyzetben van a magyarországi kiskereskedelmi gáz- és villamosenergia-szolgáltatás terén. Ezért – a MOL gázszállító és gáztermelő üzletágainak kivételével – a jelenlegi ügylet egy vertikálisan integrált társaságot hoz létre a magyarországi gáz- és villamosenergia-szolgáltatási láncban.
- (4) A Bizottság piaci vizsgálata megállapította, hogy mivel az új társaság szinte kizárólagos ellenőrzést gyakorol a Magyarországon elérhető földgázkészletek (többnyire orosz eredetű) felett, valamint a gáz- és villamosenergia-piacokon történő vertikális integrációjából fakadóan, az ügylet az értéklánc következő szintjén álló, ún. downstream gáz- és energiapiacokon tevékenykedő versenytársak kizárásának súlyos veszélyét vonná maga után. Amint említettük, a MOL-lal ellentétben az E.ON aktívan tevékenykedik a nagykereskedelmi downstream gázpiacon, a gáz- és a villamosenergia- kiskereskedelem és -elosztás (azáltal, hogy ellenőrzést gyakorol a hat regionális gázelosztóból kettő, illetve a hat regionális villamosenergia-elosztóból három felett), valamint a villamosenergia-termelés terén. Ennek eredményeként megváltoznának az új társaság ösztönzői a downstream versenytársakkal szemben. Az új társaság így – a gáz- és a villamosenergia-ágazatban egyaránt – képes is lenne és ösztönzés is kapna arra, hogy megkülönböztetést alkalmazzon a downstream piacokon tevékenykedő versenytársaival szemben.

⁽¹⁾ HL L 24., 2004.1.29., 1. o.

- (5) Az eljárás során beazonosított, versennyel kapcsolatos aggályok megszüntetése érdekében az E.ON 2005. október 20-án kötelezettségvállalás-csomagot, majd 2005. november 16-án az E.ON felülvizsgált kötelezettségvállalásokat nyújtott be. A végleges kötelezettségvállalásokat 2005. december 8-án nyújtották be. A Bizottság úgy véli, hogy a piaci szereplőkkel folytatott konzultációt követően az E.ON eredeti ajánlatához képest jelentősen továbbfejlesztett kötelezettségvállalások megválaszolják a harmadik felek által a tekintetben kifejezett aggodalmakat, hogy olyan áron és olyan feltételek mellett kell biztosítani a magyar nagykereskedelmi gázpiac megfelelő likviditását, amely lehetővé teszi, hogy a harmadik felek hatékonyan versenyezzenek az új társasággal a magyarországi downstream gáz- és villamosenergia-piacokon.
- (6) Ezért az összefonódást összeegyeztethetőnek nyilvánító határozat elfogadását javasolják az összefonódási rendelet 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételekkel és kötelezettségekkel.

II. INDOKOLÁS

A. A FELEK

- (7) Az E.ON Ruhrgas International AG (a továbbiakban: E.ON) a magántulajdonban lévő, energiával foglalkozó E.ON vállalatcsoporthoz tartozik, és tevékenysége a villamosenergia- és gázszolgáltatásra irányul.
- (8) A MOL Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság (a továbbiakban: MOL, Magyarország) egy integrált olaj- és gázcsoport, amely Magyarországon elsősorban a földgáz, kőolaj, üzemanyag és vegyi anyagok terén tevékenykedik. A MOL a budapesti tőzsdén jegyzett állami vállalat, részvényeinek 12 %-a, valamint az aranyrészvény a magyar állam tulajdonát képezi.

B. A MŰVELET

- (9) Ezen ügy tárgya az az összefonódás, melynek során az E.ON ellenőrzést szerez a MOL Földgázellátó Rt. (a továbbiakban: MOL WMT) és a MOL Földgázátviteli Rt. felett. Az E.ON ugyancsak megszerzi a MOL részesedését a Panrusgáz Magyar-Orosz Gázipari Részvénytársaságban (továbbiakban: Panrusgáz), az OAO Gazprom (Oroszország) és a MOL közös vállalatában.
- (10) A MOL másik kizárólagos ellenőrzésű leányvállalatát, a MOL Földgázszállító Rt.-t az E.ON ezen ügylet során nem szerzi meg. A MOL ehelyett eladási opciót kap, amely alapján a MOL kérheti, hogy az elkövetkező két év folyamán az E.ON vásároljon 25 + 1 % részesedést vagy 75 – 1 % részesedést a MOL Földgázszállító Rt.-ben.
- (11) Végül pedig, a MOL megtartja ellenőrzését a gázfeltárási és gáztermelési üzletág (MOL upstream gázfeltárási és gáztermelési üzletág (a továbbiakban: MOL E & P)) felett. Az ügylet részeként azonban a MOL és a MOL WMT új hosszú távú gázellátási megállapodást kötött a MOL E & P által előállított gázra vonatkozóan (a továbbiakban: ellátási megállapodás).

C. ÉRINTETT PIACOK

ÉRINTETT GÁZPIACOK

a) Érintett termékpiacon

- (12) A magyar gázpiacok sajátosságainak figyelembe vételével a Bizottság a gázágazat alábbi érintett termékpiacon azonosította be:
- i. Gázszállítás
 - ii. Gázelosztás
 - iii. Gáztárolás;
 - iv. Gázszolgáltatás kereskedők részére;
 - v. Gázszolgáltatás regionális elosztók részére;
 - vi. Gázszolgáltatás nagy erőművek részére;
 - vii. Gázszolgáltatás ipari nagyfogyasztók (melyek egy órára eső fogyasztása meghaladja az 500 m³/órát) részére;
 - viii. Gázszolgáltatás ipari és kereskedelmi kisfogyasztók (500 m³/óránál alacsonyabb óránkénti fogyasztás) részére; valamint
 - ix. Gázszolgáltatás lakossági fogyasztók részére.
- (13) 2004. július 1-je óta valamennyi nem lakossági fogyasztó feljogosított fogyasztóvá vált, és a magyar jog értelmében szabadon választhat szolgáltatót. A lakossági fogyasztók legkésőbb 2007. július 1-jén válnak feljogosítottá.
- (14) A magyar gázágazat jellegzetessége a vegyes modell, melyben egyszerre van jelen a piac régi magyarországi gázrendszerből fennmaradt szabályozott szegmense (vagy „közüzemi piac”), valamint a liberalizált (vagy nyílt) piaci szegmens. A szabályozott piaci szegmensben a közüzemi nagykereskedő (MOL WMT) jogilag kötelezett a regionális elosztók közüzemi célú gázigényeinek teljes biztosítására, míg a regionális elosztók kötelesek kizárólag a közüzemi nagykereskedőtől biztosítani (szabályozott árakon) közüzemi fogyasztók gázszükségleteit. A regionális elosztók, a közüzemi ellátók cserébe kizárólagos jogot élveznek és kötelesek a területükre eső fogyasztók szabályozott árakon történő ellátása. A feljogosított fogyasztóknak szabad választása van a tekintetben, hogy továbbra is korábbi gázellátójuk (a kapcsolódó regionális elosztó vagy amennyiben a fogyasztó közvetlenül a MOL WMT látta el, a közüzemi nagykereskedő, MOL WMT) biztosítsa-e ellátásukat közüzemi szerződés keretében, vagy pedig felmondják közüzemi szerződésüket, és egy kereskedőtől vásárolják meg gázszükségleteiket, illetve saját maguk importálnak földgázt. A vegyes modell várhatóan 2007 júliusa után szűnik meg véglegesen.

- (15) A piaci vizsgálat megerősítette, hogy a kereskedők részére történő gázszolgáltatásnak külön termékpiaca létezik Magyarországon, melynek keretében az importőrök/termelők földgázt adnak el a kereskedőknek, illetve kereskedők adnak el földgázt egymásnak a nyílt piaci szegmensben történő viszonteladás céljából. A szabályozott piaci szegmensben a regionális elosztók kötelesek a közüzemi nagykereskedőtől (MOL WMT) beszerezni közüzemi célú gázszükségeiket.

b) Földrajzi piacok

- (16) Ebben az esetben a vizsgálatok szerint az érintett piacok többsége nemzeti kiterjedésű – a gázelosztás és a lakossági fogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacának kivételével, melyek jelenleg regionális kiterjedésűek (azaz Magyarországon belül adott elosztási térségekre korlátozódnak).

ÉRINTETT VILLAMOSENERGIA-PIACOK

a) Érintett termékpiacok

- (17) A magyar piacok sajátosságainak figyelembe vételével a Bizottság az alábbi érintett termékpiacokat azonosította be a villamosenergia-ágazatban:
- i. Villamosenergia-szállítás;
 - ii. Villamosenergia-elosztás;
 - iii. Kiegyenlítőáram-szolgáltatás;
 - iv. Nagykereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás kereskedők részére;
 - v. Nagykereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás a közüzemi nagykereskedők részére;
 - vi. Nagykereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás a regionális elosztók részére;
 - vii. Kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás kereskedelmi és ipari közép- és nagyfogyasztók részére;
 - viii. Kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás kereskedelmi és ipari kisfogyasztók részére; és
 - ix. Kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás lakossági fogyasztók részére.
- (18) A magyar villamosenergia-ágazat jellegzetessége továbbá a szabályozott és nyílt piaci szegmenst magában foglaló vegyes modell. 2004. július 1-jén valamennyi nem lakossági fogyasztó feljogosított fogyasztóvá vált. A lakossági fogyasztók 2007. július 1-jén válnak feljogosítottá. A

gázágazathoz hasonlóan, a feljogosított fogyasztóknak jogában áll – de nem kötelező – szolgáltatót váltani, így közüzemi szerződés keretében továbbra is regionális szolgáltatójuknál maradhatnak. A villamosenergia-ágazatban azonban – a gázágazathoz képest – több fogyasztó tért át a piac nyílt szegmensébe. 2005 júniusában a nyílt szegmens a teljes magyar villamosenergia-fogyasztás mintegy 32 %-át tette ki.

b) A villamosenergia földrajzi piaci

- (19) Ebben az esetben az érintett piacok többsége nemzeti kiterjedésű – a villamosenergia-elosztás és a lakossági fogyasztók részére történő kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás piacának kivételével, melyek jelenleg regionális kiterjedésűek (azaz Magyarországon belül adott elosztási térségekre korlátozódnak).

D. A VERSENY ÉRTÉKELÉSE

GÁZPIACOK

a) A MOL WMT erőfőlényben van a magyarországi nagykereskedelmi gázszolgáltatás terén

- (20) Korábbi törvényes monopolhelyzetéből következően a MOL WMT Magyarországon erőfőlényben van a regionális elosztók és kereskedők részére történő nagykereskedelmi gázszolgáltatás terén. Míg a MOL WMT fenntartja korábbi monopoljogait a szabályozott piaci szegmensben, a Bizottság vizsgálata a magyar gázpiac nyílt szegmensébe történő belépés jelentős akadályait tárta fel. A fő akadály, amellyel az új belépők Magyarországon szembesülni kényesülnek a versenyképes földgázkészletekhez történő hozzáférés nehézsége, valamint a magyar nagykereskedelmi gázpiac likviditásának hiánya.
- (21) A MOL WMT ellenőrzi és továbbra is ellenőrizni fogja a hazai földgázkészletekhez és versenyképes importokhoz történő hozzáférést.
- (22) A hazai magyar gáztermelés nem elhanyagolandó: 2004-ben mintegy 3 milliárd m³-t tett ki, ami a teljes nemzeti gázfogyasztás körülbelül 20 %-a. A vizsgálat megállapította továbbá, hogy az import gázzal összevetve a magyar gáz versenyképes.
- (23) Bár a javasolt ügylet keretében az E.ON nem vásárolja fel a MOL E & P-t, a MOL E & P és MOL WMT tízéves ellátási megállapodást kötött a MOL E & P által az ügylet részeként előállított hazai gáz tekintetében. Ezen ellátási megállapodás feltételei szerint a MOL E & P által a MOL WMT-nek biztosítandó gázmennyiségeket a MOL E & P termelési előrejelzéseire történő hivatkozással állapítják meg. A Bizottság megállapította, hogy harmadik felek számára nem lesz elérhető hazai gáz [...], mivel a szerződésben szereplő mennyiségek megegyeznek a MOL E & P termelési előrejelzéseivel, és a szerződés hátralevő idejében a harmadik felek számára hozzáférhető mennyiségek a MOL E & P termelési előrejelzéseinek legfeljebb [27–37 %]-át teszik ki.

- (24) A teljes magyarországi gázfogyasztás 80 %-át importokból fedezik, és ez a jövőben – a hazai termelés csökkenésével – várhatóan tovább nő. Két belépési pontról importálnak gázt: a keleti belépési pont (az ukrán határon lévő Beregovó) és a nyugati belépési pont (az osztrák határon fekvő HAG).
- (25) A vizsgálat szerint a Magyarországra importált összes gáz – és az egyetlen versenyképes gázforrás – az Oroszországból érkező (azaz a Gazpromtól származó) földgáz, vagy valamelyik FÁK-országból (különösen Türkmenisztánból) származó, Oroszországon és Ukrajnán (azaz a Gazprom ellenőrzése alatt álló tranzitvezetéseken) áthaladó földgáz. 2012 előtt – amikor majd működőképpé válik a NABUCCO vezeték (amely a Közel-Keletről és a Kaszpi-térségből szállít földgázt) – várhatóan nem lesz elérhető alternatív földgázforrás.
- (26) A liberalizáció előtt a MOL monopolhelyzetben volt a magyarországi gázimport terén. A gázszolgáltatás biztosítása érdekében a MOL WMT hosszú távú ellátási megállapodásokat kötött maximum [...] időtartamra ([...]ig) a Panrusgázzal, a Gaz de France-szal („GdF”), az E.ON-nal és a Bothli-Trade-del (a Bothli-Trade e szerződést az EMFESZ-re ruházta át, amely eddig a magyar gázpiac egyetlen új belépője). A MOL WMT által az E.ON-tól és a GdF-től vásárolt, a nyugati belépési ponton keresztül importált földgáz valójában orosz földgáz és mintegy [27-37 %-kal] drágább, mint a Gazpromtól a Panrusgázon keresztül vagy az EMFESZ-től vásárolt földgáz.
- (27) A piaci vizsgálat szerint az új belépőknek – a MOL WMT már meglévő szerződése mellett – jelenleg nehéz hozzáférni az orosz földgázhoz. Úgy tűnik, hogy a Gazpromot semmi nem ösztönözné arra, hogy „több” földgázt adjon el Magyarországra irányuló export céljából, mint amennyi földgáz a magyar keresletben bekövetkező jövőbeni növekedés és a MOL WMT meglévő hosszú távú szerződesei által már fedezett kereslet közötti „ellátási hiány” fedezéséhez szükséges.
- (28) A Gazprom a MOL-lal közös vállalatán, a Panrusgázon keresztül már most biztosítja a magyarországi szükségletek nagy részét fedező gázmennyiségeket. A Bizottság úgy véli, hogy nem lehet a Gazpromtól földgázt vásárolni ahhoz, hogy felvegyék a versenyt a MOL WMT-vel. Először is, a Gazpromot semmi nem ösztöni arra, hogy olcsóbban adjon el földgázt egy másik gázkereskedőnek, mivel e mennyiségek egyszerűen csak helyettesítik azokat a mennyiségeket, melyeket már most a magyar piacnak ad el. Másodszor pedig, a Gazprom által drágábban eladott földgáz nem lenne versenyképes Magyarországon.
- (29) Emellett, a MOL WMT a potenciális új belépőkkel szemben – főként kiterjedt fogyasztói bázisának és jelentős értékesítési mennyiségeinek köszönhetően – a gázszolgáltatás biztonsága, a gázszállítás és gáztárolás tekintetében jelentős előnyöket élvez, illetve fog élvezni abból, hogy már jelen van a piacon.
- (30) A fenti okokból, a MOL WMT már az ügylet előtt is erőfölényben volt a különféle magyar nagykereskedelmi gázpiacokon (a regionális elosztók részére történő gázszolgáltatás, a kereskedők részére történő gázszolgáltatás, illetve az erőművek részére történő gázszolgáltatás).
- b) **A magyar gázpiacokra gyakorolt hatás**
- Gázellátás**
- Az új társaság képes is lesz és ösztönzést is kap arra, hogy kirekessze az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán tevékenykedő versenytársait (regionális elosztók és kereskedők) a nagykereskedelmi gázpiacról.
- (31) Az ügyletből fakadó fő változás az, hogy a MOL-lal ellentétben az E.ON – regionális elosztóin keresztül – aktív az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő kiskereskedelmi gázszolgáltatás terén. Az összefonódás eredményeként tehát egy olyan vertikálisan integrált társaság jön létre, amely a nagykereskedelmi gáz- és a kiskereskedelmi gázpiacokon egyaránt aktív. Az új társaság valószínűleg közvetlenül az ügylet után képes lesz és ösztönzést is kap arra, hogy kirekessze az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő kiskereskedelmi gázszolgáltatás downstream piacán tevékenykedő tényleges és potenciális versenytársait, mivel a versenytársaknak az új társaságtól kellene beszerezniük nagykereskedelmi gázszükségletüket.
- (32) Az összefonódást követően az új társaság képes lesz arra, hogy lezárja a földgázhoz történő hozzáférést és különféle módon megnövelje a versenytársak költségeit. A piac szabályozott árakat alkalmazó szabályozott szegmensén belül az új társaság áron kívüli megkülönböztetéseket alkalmazhatna (például az ellátásban bekövetkező késedelmek, a szolgáltatás minőségének csökkentése, a rugalmasság hiánya, az újratárgyalás visszautasítása, stb.). A piac nyílt szegmensében közvetlenül emelhetné a földgáz nagykereskedelmi árát a kereskedők számára és/vagy áron kívüli megkülönböztetést alkalmazhatna.
- (33) Regionális elosztóin keresztül az E.ON-nak mintegy [15–25 %] piaci részesedése van az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán. A Bizottság elemzése szerint az új társaság motivációja a versenytársak költségeinek emelésére, illetve optimális piaclezárási stratégiára várhatóan a szabályozási környezet szerint alakul.
- i. Közvetlenül az ügyletet követően: amennyiben mind az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók számára alkalmazott, mind a nagykereskedelmi gázárát szabályozzák, az új társaság ösztönzést kap arra, hogy áron kívüli megkülönböztetéssel növelje a versenytársak költségeit. Ezzel egyidejűleg, valószínűleg emelni fogja a gáz nagykereskedelmi árát a független kereskedők számára, hogy így hódítsa meg a nyílt piaci szegmensre áttérő fogyasztókat.

- ii. 2007 júliusában: a szabályozott árakat várhatóan megszüntetik. Ekkor valamennyi feljogosított fogyasztónak át kell térni a piac nyílt szegmensére. Ekkor az új társaság valószínűleg ösztönzést kap arra, hogy – a földgáz költség emelésével vagy az ellátás minőségének csökkentésével, mikor melyik optimális – kirekessze az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán tevékenykedő downstream versenytársait.
- (34) Ennek eredményeként az új társaság versenytársai várhatóan kiszorulnak a piacról, és ezzel az új társaság még nagyobb piaci hatalmat szerezhet az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán. Ezen input-kirekesztés valószínűleg az e piacra belépni szándékozókat is elriasztja, mivel a potenciális új belépők várhatóan nem lesznek olyan helyzetben, hogy az E.ON leányvállalataira alkalmazandókhöz hasonló feltételekkel kössenek gázellátási szerződést az új társasággal. A Bizottság ezért úgy véli, hogy az összefonódás jelentősen akadályozza a versenyt az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán.
- Az új társaság képes is lesz és ösztönzést is kap arra, hogy kirekessze a lakossági fogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán tevékenykedő versenytársait (regionális elosztók és kereskedők) a nagykereskedelmi gázpiacról.
- (35) Az E.ON jelenleg mintegy [15–25 %] piaci részesedéssel rendelkezik Magyarországon a lakossági fogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán. Az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacához hasonlóan, az új társaság ösztönzést kap arra, hogy kizárja a lakossági fogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán tevékenykedő downstream versenytársakat a földgázhoz történő hozzáféréstől, és ezáltal jelentősen akadályozza az említett piacon végbemenő versenyt.
- (36) A jelen esetben, mivel a lakossági fogyasztók 2007 júliusában, azaz e határozat elfogadása után 18 hónappal feljogosítottá válnak, a Bizottság úgy véli, hogy az összefonódásból fakadó fő versenyellenes hatás az említett időponttól jelentkezik.
- (37) E jövőbeni versenyellenes hatások mellett, az összefonódás várhatóan azonnali hatásokat kelt azért, hogy i. gyengíti a kiskereskedelmi versenytársakat (akik várható belépők a lakossági fogyasztók piacára) a szomszédos és szorosan kapcsolódó, ipari és kereskedelmi kisfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán; valamint ii. elriasztja a potenciális belépőket attól, hogy előkészítsék piacra történő belépésüket (mivel a piacbelépést jóval előre elő kell készíteni).
- Az új társaság erőfölényt szerez az ipari nagyfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán.
- (38) A MOL WMT és a regionális elosztók csupán közvetett versenytársak az ipari nagyfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacán, mivel a piac szabályozott szegmensében a MOL WMT csupán a gázszállító hálózathoz közvetlenül kapcsolódó fogyasztókat láthatja el. Emellett a regionális elosztóknak a MOL WMT-től kell beszerezniük gázszükségeiket. Ezidáig kevés fogyasztó kaphatott jobb ajánlatokat a piac nyílt szegmensén belül olyan kereskedőktől, mint például az EMFESZ, mivel a szabályozott árak eléggé alacsonyak maradtak.
- (39) 2007 júliustól a vegyes modell és a szabályozott árak megszűnnek az ipari nagyfogyasztók számára. Bár a MOL WMT, gázkereskedőként az ellátóhálózatokhoz kapcsolódó több ipari nagyfogyasztót nyerhetett volna meg, az összefonódás a MOL WMT és az E.ON jelentős fogyasztói portfólióinak (az E.ON esetében ellenőrzött regionális elosztóin (KÖGÁZ, DDGÁZ) keresztül, valamint kétségtelenül a FŐGÁZ-nak – amelyről privilegizált információ birtokában van) összeadódását eredményezi. Az új társaságnak így azonnal jelentős fogyasztói bázisa lesz (mintegy [40–50 %] összetett piaci részesedés), szemben jelenlegi versenytársával, az EMFESZ-szel, valamint a potenciális belépőkkel.
- (40) Ezen okokból kifolyólag a Bizottság azt a nézetet vallja, hogy az összefonódás – az erőfölény kialakulása miatt – jelentősen gátolná az ipari nagyfogyasztók részére történő gázszolgáltatás piacát.

Gáztárolás

- (41) A MOL Földgáztároló az egyetlen olyan társaság, mely gáztároló szolgáltatásokat kínál Magyarországon. A tárolólétesítményhez történő hozzáférés bármely gázszolgáltató számára elengedhetetlen a nagy- és kiskereskedelmi gázpiacokon történő aktív jelenléhez, különösen azért, hogy tudják kezelni a fogyasztók keresletében időszakosan fellépő ingadozásokat. A Bizottság úgy véli, hogy az összefonódás eredményeként az új társaság képes lesz és ösztönzést is kap arra, hogy megerősítse a gázinput kizárási stratégiáját azáltal, hogy a tárolóhoz történő hozzáférés biztosítása tekintetében – még egy teljesen szabályozott árakat alkalmazó tárolószolgáltatásokat feltételező forgatókönyv szerint is (ahogyan azt a Magyar Energetikai Hivatalnak az ügylet engedélyező állásfoglalása előírja) – megkülönböztető magatartást alkalmaz.
- (42) Az új társaság ugyancsak ellenőrizheti az új magyarországi tárolókapacitások fejlődését i. egyrészt a tekintetben, hogy a MOL Földgáztárolónak vásárlási opciója van a kimerült területek MOL E & P-től történő felvásárlására, másrészt ii. a MOL azon ösztönzése tekintetében, hogy a MOL Földgáztárolóban fennmaradó 25 %-os részesedésből adódóan, a MOL E & P kimerült mezőinek eladását illetően előnyben részesítse a MOL Földgáztárolót.

Gázszállítás

- (43) A MOL Földgázszállító birtokolja és kezeli a nagynyomású magyarországi gázvezeték-rendszert. A 25 + 1 % kisebbségi részesedés, amelyet a MOL a MOL WMT-ben megtartana, ösztönzést ad a MOL Földgázszállítónak arra, hogy – az E.ON downstream versenytársai kárára – megerősítse gázinput kizárási stratégiáját azáltal, hogy a szállítóhálózathoz történő hozzáférés biztosítása tekintetében megkülönböztető magatartást alkalmaz.

VILLAMOSENERGIA-PIACOK

- (44) A Bizottság piaci vizsgálata ugyancsak versenyt érintő aggályokat tárt fel különféle villamosenergia-piacokon a MOL WMT nagy erőművek részére történő gázszolgáltatás upstream piacon folytatott tevékenységeinek, valamint az E.ON villamosenergia-termelési/nagykereskedelmi piacon, illetve a kiskereskedelmi villamosenergia piacon folytatott tevékenységeinek vertikális integrációjából fakadóan.
- (45) Míg a MOL nem aktív a villamosenergia-piacokon, az E.ON 1995 óta jelentős beruházásokat hajtott végre a magyarországi villamosenergia-ágazatban. A termelés szintjén a csoport jelenleg aktívan tevékenykedik egy kis gáztüzelésű debreceni erőművel (95 MW), illetve a nagy- és kiskereskedelmi szolgáltatás szintjén azáltal, hogy a hat regionális villamosenergia-elosztó közül hármat birtokol, valamint tulajdonában van az E.ON EK villamosenergia-forgalmazó társaság. Emellett az E.ON ellenőrzése alatt áll számos, a szomszédos országokban működő kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatással foglalkozó társaság.
- (46) Az ügyletet megelőzően, a MOL WMT már erőfölényben volt a nagy erőművek részére történő gázszolgáltatás piacán. Az ügyletből fakadó alapvető változás az, hogy az új társaság nem csupán képes, hanem valószínűen ösztönzést is kap arra, hogy kihasználja a magyarországi gázforrásokat illetően betöltött kapuőr-pozícióját a downstream villamosenergia-piacokon (nagykereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás kereskedők részére, kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás a közép- és nagy-, kereskedelmi és ipari közép- és kisfogyasztók részére, valamint kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás lakossági fogyasztók részére) tevékenykedő tényleges és lehetséges versenytársai kizárására.

Villamosenergia-termelési/nagykereskedelem

- (47) A teljes magyarországi termelési kapacitás 2005-ben mintegy 8 000 MW, összevetve az ország 6 350 MW-os csúcsterhelésével (2004). A magyar villamosenergia-termelés az atomerőművek (1 800 MW beépített kapacitás) és a lignit-, földgáz és szénerőművek (5 700 MW beépített kapacitás) között oszlik meg. A Magyarországon fogyasztott villamosenergia közel 40 %-át a paksi atom-

erőmű termeli, a fennmaradó 60 %-ot pedig főként a szénhidrogén-tüzelésű (lignit, földgáz és szén) erőművekben állítják elő, vagy importokból fedezik. A nagy erőművek kapacitásának jelentős részét a Magyar Villamosművekkel (MVM, magyar villamosenergiák inkubens vállalat és közüzemi nagykereskedő) kötött hosszú távú villamosenergia-vételi megállapodásokkal („PPA”) foglalják le. A piackutatás szerint az említett megállapodásokban felolelt teljes kapacitás 2005-ben mintegy 4–5 000 MW volt.

- (48) A becslések szerint Magyarországon 2020-ra jelentős új villamosenergia-termelési kapacitásra (5 000 MW vagy a jelenlegi beépített kapacitás 60 %-a) lesz szükség az elavult erőművek leváltásához (3 500 MW) és a keresletnövekedés fedezéséhez. Következésképpen a magyar villamosenergia-termelési kapacitásnak 8 000 MW-ról körülbelül 10 500 MW-ra kell emelkednie.
- (49) A Bizottság már meglevő új magyarországi erőművekről készített piaci vizsgálata megállapította, hogy az új erőművekben a földgáz lesz a legfontosabb tüzelőanyag. A magyar energiaipari szabályozó hatóság úgy véli, hogy a gáztüzelésű erőművek az új termelési kapacitás mintegy 60 %-át érhetik el.
- (50) A Magyarországra irányuló villamosenergia-import főként a villamosenergia-kereskedőkön keresztül valósul meg tranzit célokra vagy a közép- és nagyfogyasztók ellátására. Az MVM, közüzemi nagykereskedő 2003-ban a villamosenergia-behozatal [30–40 %]-át bonyolította le. Az E.ON volt a második legnagyobb importőr, az importok [10–20 %]-val jóval megelőzve a többi villamosenergia-kereskedőt. Egy 2005-ös MAVIR – Magyar Villamosenergia-ipari Rendszerirányító – felmérés szerint a magyarországi villamosenergia-import az elkövetkező tíz évben várhatóan csökken, míg a teljes magyarországi villamosenergia-kereslet továbbra is nő. A villamosenergia-importoknak a teljes villamosenergia-keresletből kivett hányada ezért csökkenni, míg a hazai termelés hányada nőni fog.
- (51) Az ügyletet megelőzően, a MOL WMT már erőfölényben volt a nagy erőművek részére történő gázszolgáltatás piacán. Az ügyletet követően az új társaság képes lesz arra, hogy feltételeket diktáljon versenytársai számára az erőművek részére történő gázszolgáltatás tekintetében (árak, kijelölési szabályok, take-or-pay szankciók, megszakíthatóság, stb.), és különféle megkülönböztetést alkalmazzon a rivális villamosenergia-szolgáltatókkal szemben.

- (52) A Bizottság vizsgálata megállapította, hogy közvetlenül az ügylet után az E.ON várhatóan két stratégiát fog alkalmazni a magyarországi villamosenergia-termelés/nagykereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás, valamint a kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás piacán betöltött pozíciója megerősítésére.

- (53) Az új erőművek tekintetében az E.ON várhatóan emelni fogja versenytársai számára az új gáztüzelési erőművek gázkiadásait azzal a céllal, hogy elrettentse a riválisokat új gáztüzelésű erőművek építésétől, és hogy kedvezzen saját új erőmű-projektjeinek. E stratégia vonzó lenne az E.ON számára, hiszen azon komoly érdekét szolgálná, hogy jelentősen kiterjessze magyarországi villamosenergia-termelési kapacitását. Az E.ON ugyancsak megkülönböztető magatartást alkalmazhat azon új gáztüzelésű erőművek tekintetében, amelyek nem látják el downstream kiskereskedelmi villamosenergia-leányvállalatait. E stratégia gazdaságilag ésszerű lenne, mivel egyrészt bizonyos fokú ellenőrzést biztosítana az E.ON számára a villamosenergia-termelési/nagykereskedelmi piacok felett, valamint további versenyelőnyöket szerezne a kiskereskedelmi villamosenergia piacán.
- (54) A meglévő erőművek tekintetében az új társaság valószínűleg ugyanolyan kizárási stratégiákat fog alkalmazni azzal a céllal, hogy korlátozza a versenytársak versenyképességét a termelési/nagykereskedelmi piac nyílt szegmensében, valamint esetleg a piac elhagyására ösztönözze őket. Számos piaci szereplő fejezte ki aggályait azzal kapcsolatban, hogy az E.ON ekkor majd meg kívánja szerezni tőkeeszközeit.

- (55) A jövőbeni liberalizált szabályozó keretben, melynek jellemzője, hogy nagyobb villamosenergia-termelési kapacitás lesz elérhető a piac nyílt szegmensében (valamint az, hogy az E.ON-nak nagyobb része lesz a villamosenergia-termelésben), a fenti piaclezáró stratégiák még hatékonyabbak, így ártalmasabbak lesznek, hiszen csökkentenék a riválisok gáztüzelésű erőműveinek azon képességét, hogy felvegyék a versenyt, és korlátozzák a versenyképes nagykereskedelmi villamosenergia-piac fejlődésének lehetőségét.
- (56) Az E.ON stratégiája a közvetlenül az ügylet után (szemben egy olyan helyzettel, amelyben különböző piaci szereplők építenének új erőműveket) kezdődő új magyarországi termelési kapacitás lassabb és kevésbé versenyképes fejlődését, és végül magasabb nagykereskedelmi villamosenergia-árakat eredményezne. Ezért gátolná a villamosenergia-termelés/kereskedők részére történő nagykereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás piacán végbemenő hatékony versenyt.

Villamosenergia-kiskereskedelem

- (57) Az E.ON egyértelműen vezető szerepet tölt be Magyarországon a kiskereskedelmi villamosenergia-szolgáltatás terén. Ez az egyetlen olyan csoport, mely mind a szabályozott piaci szegmensben (hatból három regionális elosztó), mind pedig a nyílt piaci szegmensben (az E.ON EK a három legnagyobb villamosenergia-forgalmazó Magyarországon) erős helyzetben van, piaci részesedése mintegy [40–50 %].

- (58) Az E.ON villamosenergia-termelési és nagykereskedelmi piacon alkalmazott stratégiája jelentősen akadályozná a villamosenergia kiskereskedelmi szolgáltatásának valamennyi piacán végbemenő versenyt. E hatás először is az új termelési kapacitás nem versenyképes fejlődését, valamint magasabb nagykereskedelmi árakat eredményezne. Másodszor, az új társaság várható stratégiája – vagyis a gázszolgáltatás és a gáztüzelésű erőművekhez szükséges villamosenergia-beszerezés összekötése – csökkentené a rivális villamosenergiás kiskereskedők számára a versenyképes villamosenergia beszerzésének lehetőségét, és növelné az új társaság már most erős piaci hatalmát a kiskereskedelmi villamosenergia piacán. Végül pedig, a Bizottság piaci vizsgálata szerint a kettős ajánlatok (földgáz és villamosenergia) várhatóan fontos szerepet fognak játszani Magyarországon. A Bizottság szerint az E.ON képes lesz és ösztönzést is kap arra, hogy közvetlenül az ügylet után megakadályozza, hogy a villamosenergiás kiskereskedelemben aktív egyéb társaságok kettős ajánlatokat fejlesszenek ki azáltal, hogy elzárja a gázforrásokhoz történő hozzáféréstől az ilyen marketingstratégiát folytató versenytársakat, és ezáltal jelentősen korlátozza az ipari és kereskedelmi kisfogyasztók, illetve a lakossági fogyasztók részére történő villamosenergia-szolgáltatás piacain végbemenő versenyt.

E. KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSOK

- (59) A gáz- és villamosenergia-piacokon végbemenő versenyyel kapcsolatos fenti aggályok megszüntetése érdekében az E.ON 2005. október 20-án kötelezettségvállalás-csomagot nyújtott be, 2005. november 16-án felülvizsgálta kötelezettségvállalásait, majd december 8-án benyújtotta a kötelezettségvállalások végleges változatát. A Bizottság úgy véli, hogy a piaci szereplőkkel folytatott konzultációt követően, az E.ON eredeti ajánlatához képest jelentősen továbbfejlesztett kötelezettségvállalások megvásárolják a harmadik felek által a tekintetben kifejezett aggodalmakat, hogy olyan áron és olyan feltételek mellett kell biztosítani a magyar nagykereskedelmi gázpiac megfelelő likviditását, amely lehetővé teszi, hogy a harmadik felek hatékonyan versenyezzenek az új társasággal a magyarországi downstream gáz- és villamosenergia-piacokon.

SZÉTVÁLASZTÁS

- (60) Először is, a kötelezettségvállalások szerint a MOL a lezárás időpontjától számított hat hónapon belül lemond a MOL Földgázraktárolóban és a MOL WMT-ben fenntartott 25 + 1 %-os részesedéséről. Emellett a MOL tíz éven keresztül nem szerez közvetlen vagy közvetett kisebbségi érdekeltséget a MOL WMT-ben és a MOL Földgázraktárolóban, amíg az E.ON e társaságok többségi részvényese.
- (61) A MOL MOL Földgázraktárolóban és a MOL WMT-ben való 25 %-os részesedéséről való lemondása a kötelezettségvállalások szerint megszünteti a MOL és az E.ON közötti strukturális kapcsolatból fakadó akadályokat. A piaci szereplők – nagymértékben – örömmel fogadták a felek közötti strukturális kapcsolatok megszakítását.

(62) Másodszor, a kötelezettségvállalások szerint a MOL nem gyakorolja a MOL Földgázszállítóban való 25 + 1 %-os részesedésre vonatkozó eladási opcióját. Emellett a MOL 10 évig – amíg az E.ON a MOL WMT és a MOL Földgázról többségi részvényese – nem ad el sem az E.ON-nak, sem leányvállalatainak részesedést a MOL Földgázszállítóban, mellyel ez utóbbi felett az E.ON kizárólagos vagy közös irányítást szerezhetne.

(63) E korrekciós intézkedés alkalmat biztosít az illetékes versenyhatóságok számára arra, hogy felülvizsgálják az új társaság és a MOL Földgázszállító közötti strukturális kapcsolatok létrehozását (főként akkor, ha gyakorolják az eladási opciót) az akkor uralkodó piaci feltételek keretében.

GÁZKAPACITÁS-FELSZABADÍTÁS ÉS SZERZŐDÉSÁTADÁS

(64) Az E.ON vállalja, hogy internetes vállalatközi árveréseken keresztül gázkapacitás-felszabadítási programot hajt végre Magyarországon. A gázkapacitás-felszabadítási program 8, évente (2006-ban, 2007-ben, 2008-ban, 2009-ben, 2010-ben, 2011-ben, 2012-ben és 2013-ban) tartandó 1 milliárd m³ gázmennyiséget érintő árverést tervez, és 9 éven át, 2015 júliusáig tart. Az árveréseket és a gázkapacitás-felszabadítási program végrehajtását a Magyar Energetikai és Közműellátási Ügynökség felügyeli.

(65) Emellett az E.ON vállalja, hogy a lezárás időpontjától számított hat hónapon belül egy harmadik félre ruházza át (a „harmadik fél”) a MOL WMT és a MOL E&P közötti, a hazai gáz ellátására vonatkozó szerződés (az „ellátási szerződés”) felét. Amint a szerződés-átvétel hatályba lép, a harmadik fél a ráruházott rész tekintetében átveszi az ellátási megállapodás keretében a MOL WMT-re vonatkozó jogokat és kötelezettségeket. Az átruházás a 2007-es gázév elején (2007. július) lép életbe, és az ellátási szerződés teljes időtartama alatt, azaz 2015 júliusáig érvényes marad. Az ellátási szerződés átruházandó része összesen mintegy 7,6–10 milliárd m³ földgázot jelent, melyből az első évben felszabadítandó mennyiség 1,2 milliárd m³.

(66) Annak megfelelő felméréséhez, hogy a felek által a gázkapacitás-felszabadításra és a szerződésátadásra vonatkozóan benyújtott kötelezettségvállalások megfelelnek-e az eljárás alatt beazonosított, versenyt érintő aggályok megszüntetéséhez, a Bizottság áttekintette a különböző európai országokban már létező hasonló programokat, és piaci vizsgálatot hajtott végre a magyar gáz- és villamosenergia-piacok piaci szereplőivel.

(67) A Bizottság megállapította, hogy a felek által ajánlott gázkapacitás-felszabadítási program és a szerződésátadás – a piaci vizsgálat harmadik felet képviselő válaszadó

által javasolt módosításokkal és fejlesztésekkel – elegendő az ügyletből fakadó, valamennyi versenyt érintő aggály megszüntetéséhez. A gázkapacitás-felszabadítási program és a szerződésátadás biztosítani fogja, hogy valamennyi piaci szereplő (akár fogyasztó, akár kereskedő) versenyképes feltételek mellett és megkülönböztetéstől mentesen, és legalább annak jelentős része tekintetében az összefonódott társaságtól függetlenül szerezheti be gázszükségeit.

(68) A Bizottság úgy véli, hogy a felszabadítandó gázmennyiségek megfelelőek ahhoz, hogy elegendő gázlikviditást teremtsenek a magyarországi nagykereskedelmi gázpiacon annak biztosításához, hogy hatékony verseny fejlődjön ki és legyen fenntartható a downstream gáz- és villamosenergia piacokon. Már létező más gázkapacitás-felszabadítási programokkal összevetve, a korrekciós intézkedések által felszabadítandó teljes gázmennyiség jelentősnek tekinthető (évi 2 milliárd m³, vagy a teljes magyar hazai gázfogyasztás mintegy 14 %-a).

(69) A gázkapacitás-felszabadítási program és a szerződésátadás (2015 júliusáig) biztosítani fogja, hogy elegendő likviditás lesz elérhető megfelelően hosszú időre, a piaci szerkezet és a versenyfeltételek megváltozásáig. Ezen túlmenően, a gázkapacitás-felszabadítási programra és a szerződésátadásra tervezett ármechanizmus biztosítja, hogy a sikeres ajánlattevők az új társasággal azonos (vagy a gázkapacitás-felszabadítási program esetében esetleg jobb) versenyképes feltételek mellett szerezhetnek földgázt. A Bizottság úgy véli, hogy ezen ármechanizmus vonzó a harmadik felek számára, és jó ösztönzéseket nyújt a gázkapacitás-felszabadítási program keretében rendezett árveréseken történő aktív részvételre.

(70) A gázkapacitás-felszabadítási program tekintetében a Bizottság úgy véli, hogy a felek által javasolt programot – főbb tulajdonságai (mennyiségek, időtartam, ármechanizmus), valamint technikai jellegű tulajdonságai (a tételek nagysága, a szerződések időtartama, rugalmas szabályok) tekintetében – a gázkapacitás-felszabadítási programok sikeres végrehajtása szempontjából legfontosabbnak ítélt kritériumoknak megfelelően tervezték. Az árverés és a gázellátási szerződések hatékony végrehajtásának részletes szabályait a felek dolgozzák ki a Magyar Energetikai és Közműellátási Ügynökséggel, majd azokat jóváhagyásra benyújtják a Bizottságnak.

(71) A szerződésátadás tekintetében a Bizottság úgy véli, hogy a szerződésátadásra kijelölt harmadik fél jelentős és megfelelő versenyerőt fog jelenteni a magyarországi gázpiacon, valamint elegendő hosszú távú gázkészletekkel fog rendelkezni ahhoz, hogy kialakítsa pozícióját a magyar piacokon és likviditást vezessen be a piacokra.

A TÁROLÓHOZ TÖRTÉNŐ HOZZÁFÉRÉS

- (72) Az E.ON vállalja, hogy szabályozott árakon és feltételek mellett biztosítja a közvetlenül a gázkapacitás-felszabadítási programon vagy a szerződésátadáson keresztül földgázt vásárló fogyasztók és kereskedők hozzáférését a tárolókapacitásokhoz. Az E.ON vállalja, hogy akkor is megfelelő tárolókapacitásokhoz történő hozzáférést kínál a végfelhasználóknak és nagykereskedőknek, ha első alkalommal vásárolnak földgázt (új fogyasztók) vagy megnövelt tárolási igényük van (mivel a jelenlegi szabályozás csupán a meglévő fogyasztók meglévő fogyasztása erejéig garantálja a tárolási kapacitások új szolgáltatóknak történő átadását).
- (73) A Bizottság úgy véli, hogy e kötelezettségvállalás elegendő ahhoz, hogy a vonatkozó gázmennyiségeket illetően hatékony és megkülönböztetés-mentes hozzáférést nyújtson a tárolókapacitásokhoz, és lehetővé teszi, hogy a kereskedők

és fogyasztók a saját vagy fogyasztóik szükségletei szerint alakítsák a beszerzett gázmennyiséget. A tárolásra vonatkozó kötelezettségvállalás a harmadik felek számára vonzóbbá teszi a gázkapacitás-felszabadítást és a szerződésátadást.

F. KÖVETKEZTETÉS

- (74) A fenti okokból kifolyólag, egyénileg vagy együttesen tekintve, a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az E.ON által benyújtott kötelezettségvállalások elegendőek az ezen összefonódásból fakadóan felmerülő versennyel kapcsolatos aggályok megválaszolásához.
- (75) A Bizottság határozatában ezért az ügyletet az összefonódási rendelet 8. cikkének (2) bekezdése alapján a közös piaccal és az EGT-megállapodás működésével összeférhetőnek nyilvánította.